

Vergaderjaar 1987–1988

20041

Regelen met betrekking tot de oprichting van de naamloze vennootschap NV SDU v/h Staatsdrukkerij/Uitgeverij (Wet NV SDU)

Nr. 8

EINDVERSLAG

Vastgesteld 23 februari 1988

Na lezing van de memorie van antwoord had de vaste Commissie voor Binnenlandse Zaken¹ nog behoefte de regering onderstaande opmerkingen en vragen voor te leggen.

1. Inleiding

a. Algemeen

De leden van de C.D.A.-fractie vonden dat de regering in de memorie van antwoord over het algemeen goed en degelijk werk geleverd had, waardoor op menig onderdeel twijfel en onzekerheid bij hen weggenomen waren.

Deze leden meenden echter dat de specifieke beweegredenen voor dit privatiseringsproject in de memorie van antwoord wat te mooi voorgesteld worden. De overwegende beweegreden is kennelijk geweest de onwil van ministeries om nog langer te voldoen aan de verplichting om hun grafische bestellingen bij de SDU te plaatsen. De bewindsvrouw betitelt deze verplichting als verplichte winkelnering. Deze term hadden de aan het woord zijnde leden ook in andere regeringsstukken aangetroffen. Zij meenden echter dat deze term in dit verband ten onrechte gebruikt wordt. Het woord winkelnering is in het hedendaagse Nederlands nog uitsluitend in gebruik ter aanduiding van de praktijken van bepaalde fabrikanten rond de jongste eeuwwisseling. Hier is echter iets heel anders aan de hand. Het is hier niet de fabrikant, in casu de SDU, die koopdwang uitoefent of haar werknemers tot kopen verplicht. Het is de regering zelf, die deze verplichting op zich genomen heeft, tegenover het verbod aan de SDU om de particuliere markt te betreden. Deze verplichting en dit verbod houden elkaar in evenwicht. De weigering van ministeries om zich aan deze verplichting te houden heeft dit evenwicht verbroken. Dan kan de regering niet volhouden dat zij haar verantwoordelijkheid voor de SDU ten volle op zich heeft genomen, zoals de bewindsvrouw in haar antwoord stelt. Eerder is het zo, dat de ministeries niet bereid zijn geweest om deze verantwoordelijkheid te erkennen en de regering zich daardoor gedwongen ziet om het rechtstreeks daarmee samenhangende verbod aan de SDU op te heffen. Dit betekent privatisering. In wezen zegt de memorie van antwoord hetzelfde, maar dan met mooiere woorden. Als dat niet zo is,

¹ Samenstelling:

Leden: Stoffelen (PvdA), Van der Sanden (CDA), Rienks (PvdA), Hermans (VVD), Hennekam (CDA), voorzitter, Lauxtermann (VVD), Mateman (CDA), Niessen (PvdA), Van der Burg (CDA), Krajenbrink (CDA), Van Nieuwenhoven (PvdA), Hummel (PvdA), Wiebenga (VVD), ondervoorzitter, Van der Heijden (CDA), Franssen (VVD), Kohnstamm (D66), De Cloe (PvdA), J. T. van den Berg (SGP), Wolffensperger (D66), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Koetje (CDA), Van Rijn-Vellekoop (PvdA), Hageman (PvdA). Plv. leden: Van Es (PSP), Frissen (CDA), Alders (PvdA), Te Veldhuis (VVD), Hermes (CDA), Dijkstal (VVD), Van Amelsvoort (CDA), Lilipaly (PvdA), De Kwaadsteniet (CDA), Borgman (CDA), De Visser (PvdA), Schaefer (PvdA), Korhals (VVD), Tegelaar-Boonacker (VVD), Lankhorst (PPR), Nypels (D66), Castricum (PvdA), Leerling (RPF), Engwirda (D66), De Hoop Scheffer (CDA), Schutte (GPV), Van Otterloo (PvdA), Buurmeijer (PvdA).

had het kabinet kunnen volstaan met modernisering van het Reglement van 1947, met inbegrip van meer vrijheid voor het bedrijf op personeel en financieel gebied.

Hoewel de leden van de P.v.d.A.-fractie zich enerzijds erkentelijk toonden voor de beantwoording van een aantal vragen die zij stelden in hun bijdrage aan het voorlopig verslag, achtten zij anderzijds de reactie van de regering op een aantal andere vragen zodanig onbevredigend, dat zij daar in dit eindverslag op terug wensten te komen. Met de nodige klem drongen zij aan op een serieuze en volledige beantwoording in de nota naar aanleiding van het eindverslag.

Bepaald gestoord hadden deze leden zich aan de nonchalante wijze waarop in de memorie van antwoord gesproken wordt over de naleving van het Reglement 1947, waardoor met name de ministeries verplicht waren hun bestellingen bij de SDU te plaatsen. Het feit dat rijksorganen hun verplichtingen stelselmatig niet nakwamen, mag in hun ogen niet – allerminst door de regering zelf – gebagatelliseerd, of sterker nog, enigermate worden geprezen, omdat het zou wijzen «op een, positief te waarderen, meer marktconforme opstelling van de departementen ten aanzien van drukken en uitgeven: de min of meer formele besteller ontwikkelt zich tot een kritische, prijsbewuste inkoper». De genoemde leden wezen er daarom nog eens op, dat alleen het feit, dat de regering het negeren van de voorschriften tolereerde, ertoe leidde dat het Reglement 1947 «enigszins gedateerd» raakte. Is het overigens waar, zo vroegen zij dat in april 1986, bij het nemen van het kabinetsbesluit tot verzelfstandiging en privatisering van de SDU, het Reglement 1947 als het ware werd geactualiseerd en andermaal onder de aandacht van de ministeries werd gebracht, maar dat ook daarna de niet-naleving niet alleen gecontinueerd, maar zelfs versterkt werd? Deze leden herinnerden aan wat er gebeurde met het rijbewijs en het paspoort. Wil de regering meedelen voor welke bedragen sinds het nemen van het kabinetsbesluit en het actualiseren van het Reglement door organen van de rijksdienst buiten de SDU aan drukken en uitgeeforders zijn geplaatst? Hoewel deze leden op deze kwestie van de gedwongen winkelnering later in dit verslag nog zouden terugkomen, wilden zij nu reeds vaststellen, dat zij hun in het voorlopig verslag voorzichtig geformuleerde conclusie «dat de rijksoverheid gedurende de laatste jaren haar verantwoordelijkheid voor de SDU niet steeds ten volle heeft willen nemen», na lezing van de memorie van antwoord voluit handhaven.

Op de vraag die de leden van de P.v.d.A.-fractie stelden naar de ervaringen die zijn opgedaan met en de oplossingen die zijn gevonden voor de «ontambtelijking» bij andere verzelfstandigingen, zoals die van de Postbank en het Loodswezen, antwoordt de regering slechts, «dat zoveel mogelijk gebruik zal worden gemaakt van ervaringen bij andere privatiseringsobjecten». De genoemde leden drongen aan op een serieuze beantwoording van deze vraag, te meer omdat in brede kring de indruk bestaat, dat – zoals elders uit hun bijdrage zal blijken – ernaar gestreefd wordt bij iedere nieuwe verzelfstandigingsoperatie andermaal het wiel uit te vinden.

De leden van de S.G.P.-fractie dankten de bewindsvrouw voor de uitvoerige wijze waarop de gestelde vragen en de geplaatste opmerkingen in de memorie van antwoord waren beantwoord respectievelijk commentariseerd.

Deze leden merkten op dat de memorie van antwoord op een aantal punten nadere vragen bij hen had opgeroepen.

b. Vorm en tempo van de privatisering van de SDU

De leden van de C.D.A.-fractie hadden er behoefte aan, nader in te gaan op de voorgenoemen vervreemding van de aandelen in een later

stadium, in het bijzonder op de wijze van vervreemding. Deze belasting werd hun ingegeven door de bewoordingen van de memorie van antwoord op dit onderdeel. De bewindsvrouw schrijft daar, dat de regering een goede gelegenheid moet kunnen waarnemen en dat dit slagvaardig handelen vergt. Openbare behandeling in het parlement zou de kans slagen van zo'n transactie verkleinen en voor de Staat nadelig kunnen uitwerken, aldus voorts deze memorie. Aan de aan het woord zijnden gaven deze woorden de indruk dat de regering denkt aan een traject waarover onderhandeld moet worden met een belangstellende lid of wellicht een belanghebbende ondernemer. Zulk een transactie van deze leden niet toejuichen. Ofschoon deze leden het belang van het erkennen, moet het belang van het bedrijf in hun ogen het zwaarst wegen. Verkoop van aandelen aan belangstellenden, bij voorbereidende concurrerende ondernemingen, zou dit belang echter kunnen schaden. Deze leden dachten eerder aan algemene aanbidding van de aandelen op de kapitaalmarkt, gepaard gaande met introductie ter beurze. Een parlementaire behandeling zou dan zeer wel kunnen plaatsvinden. Indien andere wijzen van vervreemding zou een beknopt parlementair onderzoek geen belemmering hoeven te betekenen. Indien de openbaarheid van de verkoopstorend zou kunnen werken, zou de Kamer met gesloten deuren kunnen vergaderen. Bovendien verwezen deze leden naar het standpunt van de regering inzake de privatisering van de PTT, waar deze parlementaire behandeling van dit onderdeel wel mogelijk acht (20370, nr. 3, blz. 8). Deze leden vonden wat meer toeschietelijkheid van het kabinet hierop hun plaats.

De leden van de P.v.d.A.-fractie bleven het van groot belang achten dat er, zoals de Raad van State het formuleerde, alsnog «wordt voorzien in een voorafgaand overleg met de Staten-Generaal over een besluit tot overdracht van de aandelen».

Zij waren er geenszins van overtuigd, dat het inschakelen van de Kamer noodzakelijkerwijs een «slagvaardig handelen» in de weg staat, omdat daarover met de Kamer afspraken gemaakt kunnen worden. Cruciaal bleek voor deze leden, dat de Kamer op het beslissende moment dient te kunnen toetsen of aan de randvoorwaarden tot verkoop van aandelen, die de regering zichzelf terecht heeft gesteld, namelijk «dat er geen nadelen voor het bedrijf of voor de Staat uit voort zullen komen», volledig is voldaan. Omdat er niet alleen voor de werknemers van de SDU, maar ook voor diverse organen van de rijksoverheid bij deze transactie grote belangen op het spel staan, achten deze leden het afleggen van verantwoording achteraf onvoldoende, omdat de transactie dan niet meer ongedaan gemaakt kan worden. Zij nodigden de regering uit toe te lichten, waarom met betrekking tot de SDU, wat de rol van de Kamer betreft, anders gehandeld zou dienen te worden dan in het geval van de privatisering van het Staatsvisserijhavenbedrijf.

De genoemde leden werden in hun opstelling gestijfd, omdat zij uit de bijdrage van de V.V.D.-fractie aan het voorlopig verslag hadden begrepen, dat de kleinste regeringspartij bereid is tot een snelle uitverkoop van de gehele SDU of interessante delen ervan over te gaan. Overigens waardeerden de leden van de P.v.d.A.-fractie het zeer, dat de regering krachtig stelling neemt tegen de in de ogen van deze leden zowel in sociaal als bedrijfsmatig opzicht onverantwoorde opvattingen van de V.V.D.-fractie.

De leden van de P.v.d.A.-fractie hadden uit de memorie van antwoord begrepen, dat de termijn van vijf jaar, waarbinnen de aandelen verkocht dienen te worden, ook voor de regering geen dogma is en dat er daarom van is afgezien deze termijn in de wettekst op te nemen. De regering zou daardoor immers in de positie kunnen komen, dat hoe dan ook tot verkoop zou moeten worden overgegaan, waardoor tevens de onderhandelingspositie ten opzichte van potentiële gegadigden verzwakt zou

kunnen worden. Naar de mening van deze leden versterken de recente ontwikkelingen op de aandelenmarkt en de hierdoor in het buitenland ontstane problemen bij de verkoop van staatsbedrijven de door de regering gekozen niet-stringente benadering van de vijfjarige periode.

De leden van de V.V.D.-fractie betreurden het dat de regering niet bereid is om de Algemene Rekenkamer in te schakelen om een duidelijker beeld te krijgen over de mogelijkheid van verkoop van de SDU in plaats van verzelfstandiging.

Zij bestreden de opvatting van de regering dat dit college betrokken zou worden in een onderzoek dat niet te verenigen zou zijn met zijn repressieve taak. De taak van de Algemene Rekenkamer is immers: aandacht wijden aan de doelmatigheid van 's Rijksbeheer en van de organisatie en het functioneren van 's Rijksdienst. In dit verband herinnerden de leden van de V.V.D.-fractie eraan dat één van de aanbevelingen uit het advies van de Interdepartementale Begeleidingscommissie Privatisering (IBP) over het rapport van de werkgroep privatisering Staatsdrukkerij en -uitgeverijbedrijf, d.d. 18 maart 1986, luidt: «Bij de voorbereiding van de verzelfstandiging moet tevens worden nagegaan of particulieren reeds bereid zijn in de op te richten N.V. te participeren». Deze leden vroegen de regering of zij nader zou kunnen aangeven tot welke resultaten deze aanbeveling heeft geleid en of zich eventuele kopers van (aandelen) SDU reeds hebben gemeld?

Indien de regering dan al op principiële gronden niet bereid is het financiële toekomstperspectief van de N.V. SDU te laten onderzoeken door de Algemene Rekenkamer, zou zij dan bereid zijn een andere onpartijdige instantie daarmee te belasten?

De leden van de S.G.P.-fractie merkten op dat het kabinet slechts een bovengrens heeft gesteld aan de termijn waarbinnen de aandelen van de SDU BV verkocht dienen te worden. Zij toonden er alle begrip voor dat verkoop van aandelen op een zo gunstig mogelijk tijdstip dient plaats te vinden. Zij vroegen de bewindsvrouw of deze een versnelde verkoop (binnen een jaar) haalbaar acht.

d. De relatie tussen de privatisering van de SDU en de privatisering van de huisdrukkerijen en overige grafische en uitgeverij-activiteiten van de centrale overheid

De leden van de C.D.A.-fractie meenden dat er aanleiding zou kunnen zijn voor meer regelmatig overleg tussen Kamer en regering over de uitvoering van dit privatiseringsproject en al wat ermee samenhangt, zoals bij voorbeeld de privatisering van de huisdrukkerijen in de overheidshuishouding. Hebben nog steeds niet alle ministeries hun uitbestedingsplan klaar?

De leden van de P.v.d.A.-fractie stelden vast dat de regering weliswaar uitgebreid reageerde op het door deze en andere leden gesignaleerde gevaar, dat de verzelfstandiging van de SDU en het officieel opheffen van de gedwongen winkelnering aanleiding kan geven tot uitbreiding van druk- en uitgeefactiviteiten van de ministeries in eigen beheer, maar dat deze reactie tevens tal van onduidelijkheden bevat. Zo moet het «strategisch minimum», waartoe de capaciteit van de huisdrukkerijen dient te worden teruggebracht, volgens de memorie van antwoord nog nader worden onderbouwd. Verder zijn de verschillende ministeries zelf verantwoordelijk voor de uitvoering van de besluiten, zowel met betrekking tot de uitbesteding van de grafische en uitgeverij-activiteiten als voor het terugbrengen van de eigen huisdrukkerijen. Inmiddels blijkt de termijn van 1 januari 1987, die de ministerraad had gesteld voor het indienen van de departementale uitbestedingsplannen, niet gehaald te zijn, terwijl op de «als uiterste datum» beschouwde 1 april 1987 nog evenmin een totaaloverzicht

aanwezig was, waardoor de door de minister van Economische Zaken ingestelde Werkgroep «Uitbesteding grafische en uitgeverij-activiteiten» nog steeds geen definitieve conclusies heeft kunnen trekken. De regering zelf spreekt inmiddels uit, dat de einddatum van 1 januari 1990 «zeer waarschijnlijk niet in gevaar» komt. De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen de regering om de garantie te geven, dat er ook geen sprake zal zijn van een tijdelijke uitbreiding van de activiteiten van de departementale huisdrukkerijen, nl. tussen het moment dat de SDU verzelfstandigd wordt en de datum van 1 januari 1990. Ze nodigden de regering tevens uit de Kamer voortdurend op de hoogte te houden van de voortgang der ontwikkelingen op dit terrein.

e. Van gedwongen winkenering naar een open-concurrentiesituatie

De leden van de C.D.A.-fractie weigerden de woorden gedwongen winkenering te gebruiken. Zij achtten dit een volstrekt onhistorisch woordgebruik. Zij verwezen naar hun eerdere opmerkingen ter zake. Verbaasd toonden zij zich over de asymmetrie in de opmerkingen op blz. 8 van de memorie van antwoord dat bijna de helft van de ministeries zich «niet gebonden» achtte aan het Reglement van 1947, en de opmerking op blz. 9 dat de SDU wel «gedwongen» was om zich eraan te houden. Als aan de ene kant die binding zo zwak gevoeld werd, had dan aan de andere kant die dwang niet wat versoepeld kunnen worden? Dan had het bedrijf nu in een gunstiger startpositie gestaan.

De medewerkers van de SDU zouden de toekomst met een geruster hart tegemoet hebben kunnen zien als het kabinet bereid zou zijn geweest een omzetgarantie voor de beginperiode te geven. Nu is de situatie zo, dat het bedrijf zich van toekomstige omzet moet verzekeren door meerjarencontracten. Op dat punt blijft de memorie van antwoord vaag. Zij spreekt slechts over «een belangrijk deel» van de omzet en zegt dan slechts dat de SDU daarover zekerheid «zal kunnen hebben» op het moment van de verzelfstandiging. Deze leden vroegen om wat meer duidelijkheid over dit kardinale onderdeel. Bieden onderhandelingen over meerjarencontracten uitzicht op voldoende waarborgen over de eerste periode? Hoeveel zijn er al afgesloten? Bestrijken deze een voldoende deel van de omzet?

De bewindsvrouw besloot deze paragraaf met de opmerking dat de privatisering van de SDU echt en niet slechts cosmetisch zal zijn en dat er geen sprake zal zijn van vervalsing van concurrentie. Deze opmerking kon niet ingegeven zijn door het besprokene in het voorlopig verslag. Waardoor dan wel, vroegen deze leden. Bestaat er beduchtheid bij concurrenten voor zulke praktijken? Waaruit blijkt dat?

In vervolg op wat zij eerder in dit verslag opmerkten over de naleving van het Reglement 1947, constateerden de leden van de P.v.d.A.-fractie dat uit de rapportage van het organisatie-adviesbureau IME consult blijkt, dat de ministeries jarenlang ten onrechte maar liefst eenderde van hun opdrachten hebben uitbesteed aan particuliere drukkers en uitgevers. De constatering in de memorie van antwoord dat een en ander «in strijd is met de letter van het Reglement 1947», dat «*formeel* in toenemende mate gehandeld (is) in strijd met het Reglement 1947» en dat uit de getallen blijkt, dat de gedwongen winkenering bij de SDU «niet *strikt* wordt nageleefd», bagatelliseert op onacceptabele wijze wat zich heeft voortgedaan. Allereerst kan een overheid die zo met de eigen voorschriften omspringt, zich nog maar moeilijk beklagen, wanneer burgers zich navenant gedragen, maar tevens is hiermee ernstig schade berokkend aan de SDU en de uitgangspositie van het bedrijf bij de verzelfstandiging. Dat er ook sprake was van een groei van de uitbesteding door de SDU zelf aan derden vormt hiervoor geen excuus, omdat de SDU gebonden was aan de door de overheid in het verleden toegestane maximale

uitgeef- en drukcapaciteiten. Een loyaal uitgevoerde gedwongen winkelnering zou uiteraard repercussies hebben gehad voor de totale capaciteit van de onderneming.

In de memorie van antwoord hadden deze leden de erkenning gemist, dat de feitelijke gang van zaken met betrekking tot de gedwongen winkelnering in combinatie met het feit dat de SDU verplicht werd zich aan het verbod te houden om op de particuliere markt te opereren, de regering nu voor de morele plicht stelt om de condities waaronder de SDU verzelfstandigd wordt zo optimaal mogelijk te maken, zodat het bedrijf nu de faire kans krijgt die het in het jongste verleden in een aantal opzichten onthouden is. Hierin zou zeer wel tijdens een overgangsperiode de verlening aan de SDU door de Staat passen van een omzetgarantie. Op zijn minst lijkt het de genoemde leden van belang, dat nu de bestaande afspraken op korte termijn privaatrechtelijk worden vastgelegd. Uit de memorie van antwoord hadden zij echter moeten begrijpen, dat het overleg over een aantal «grote orders» nog steeds niet is afgerond. Zij zouden het zeer op prijs stellen, indien de regering dit overleg met spoed tot een goed einde voert en de Kamer van de resultaten daarvan op de hoogte stelt, omdat zij het van groot belang achten, dat er op deze wijze op het moment van verzelfstandiging sprake zal zijn van een feitelijke omzetgarantie.

De leden van de V.V.D.-fractie constateerden met instemming dat door de SDU gewerkt wordt aan meerjarencontracten met de overheid voor het drukken en uitgeven van verschillende overheidspublicaties.

Het eerder genoemde IBP-advies over het rapport Staatsdrukkerij en -uitgeverijbedrijf vermeldt o.a.: «Vzelveftandiging dient liberalisering in de verhouding overheid-SDU in te houden. Dit betekent ondermeer dat de overheid een reële marktprijs moet gaan betalen voor officiële publikaties (OP's) die thans tegen niet-kostendekkende tarieven door de SDU worden verzorgd».

Deze leden vroegen of het bedrijf er inmiddels in is geslaagd meerjarencontracten met ministeries af te sluiten? Immers: momenteel al wordt de gedwongen winkelnering bij de SDU niet (strikt) nageleefd ... De memorie van antwoord vermeldt dat de SDU de eigen klanten voor een groot deel «meeneemt». De leden van de V.V.D.-fractie vroegen, hoeveel van die klanten op dit punt harde toezeggingen hebben gedaan en om welk percentage van het huidige klantenaantal het daarbij gaat. Welk percentage van de omzet over 1987 is daarmee in het geding?

De leden van de S.G.P.-fractie konden zich niet aan de indruk onttrekken dat de bewindsvrouw wel erg optimistisch was met betrekking tot de tariefstelling van de SDU BV. Zal de overheid, als afnemer van een geprivatiseerde SDU, niet per saldo duurder uit zijn dan tot nu toe het geval is? Het bedrijfsresultaat zal immers niet langer aan de overheid toekomen en bovendien zullen de toegenomen personele lasten een opwaartse druk op de tariefstelling doen gelden. Tevens vroegen deze leden zich af of er geen sprake was van een door de markt afgedwongen winkelnering van de overheid bij een SDU BV. Het gaat immers om een set van produkten waarvoor een toegesneden machinepark benodigd is. Met andere woorden: in hoeverre vertoont de SDU momenteel de kenmerken van een monopolist voor officiële publikaties? Geeft de omstandigheid, dat niet aan andere bedrijven de gelegenheid is geboden terzake een offerte te doen, aanleiding tot deze veronderstelling?

f. De SDU en de particuliere grafische en uitgeverijmarkt

De leden van de V.V.D.-fractie toonden zich enigzins verbaasd over het feit, dat over de winstpositie van de belangrijkste concurrenten van de SDU, althans volgens de memorie van antwoord, geen informatie ter beschikking staat.

Waarom kan de regering geen inzage krijgen in jaarverslagen van vergelijkbare ondernemingen, zoals Joh. Enschedé te Haarlem, Lijnco te Groningen, Sijthoff Pers te Den Haag, Smeets Offset te Weert, Wegener Concern te Apeldoorn, Perscombinatie te Amsterdam, Van Boekhoven Bosch te Utrecht en Rotaform te Lelystad?

De leden van de V.V.D.-fractie zagen een nadere uiteenzetting over omzet- en winstcijfers van vorengenoemde bedrijven met belangstelling tegemoet.

Daaraan knoopten zij de vraag vast of de winstgevendheid van de SDU over de jaren 1986 en 1987 gunstig dan wel ongunstig afsteekt bij de bedoelde ondernemingen.

Zouden ook de omzet- en winstcijfers van het SDU-concern, gesplitst in drukkerij en uitgeverij, alsmede de toegevoegde waarde per personeelslid over 1987 ten opzichte van 1986 aangegeven kunnen worden?

g. De ononderbroken drukwerkvoorziening ten aanzien van de officiële publikaties en de geheimhouding van voor de Staat te vervaardigen drukwerk

De leden van de C.D.A.-fractie waren nog niet overtuigd door de argumenten die de bewindsvrouwe aanvoerde tegen statutaire bepalingen ter regeling van de relatie tussen de Staat en de SDU. Het eerste argument luidt dat een statutaire bepaling voornamelijk interne werking heeft. De interne werking heeft echter in de ogen van deze leden haar eigen betekenis, die niet zonder belang is. Het tweede argument luidt dat er dan nog een overeenkomst nodig is. Dit zagen deze leden niet als een bezwaar. Deze overeenkomst kan een uitwerking geven van algemene lijnen die in de statuten vervat zijn. Het derde argument luidt dat de Staat zijn invloed op de statuten verliest na vervreemding van de aandelen. Daarvan waren deze leden zich bewust. Zij zagen echter niet in dat de Staat er bij voorbaat van zou moeten afzien zijn positie zo sterk mogelijk te maken, zulks met het oogmerk de SDU een zo sterk mogelijke positie in de concurrentieslag te bezorgen. Zij verzochten de bewindsvrouwe haar argumentatie nog eens in dit licht te beschouwen.

De leden van de P.v.d.A.-fractie, die in hun bijdrage aan het voorlopig verslag hadden gevraagd, waarom de regering bij het treffen van een voorziening voor de ononderbroken drukwerkvoorziening, onder andere voor de Staten-Generaal, niet streefde naar een steviger constructie dan de privaatrechtelijke waaraan thans wordt gewerkt, bij voorbeeld het statutair vastleggen van een dergelijke garantie of de vorm van een wettelijk vastgelegd contract, waren er door de argumentatie van de regering van overtuigd geraakt, dat het regelen van deze materie in de statuten van de N.V. SDU niet gewenst is, omdat zo'n regeling na afstoting van de aandelen niet langer te effectueren is. Tegen hun tweede suggestie, een wettelijk vastgelegd contract, voert de regering als enig argument aan, dat «daardoor de gewenste flexibiliteit bij de keuze voor het wel of niet verlengen van de relatie wordt gefrustreerd»: Naar de mening van deze leden weegt dit bezwaar echter geenszins op tegen de belangen die hierbij in het geding zijn. Zij wezen er daarbij op, dat uit het overzicht dat op bladzijde 3 van de memorie van antwoord is opgenomen, blijkt dat in al de ons omringende landen overheidsdiensten voor het drukken en uitgeven van publikaties inzake de wetgevende arbeid verantwoordelijk zijn. Een zware constructie die optimale garanties inhoudt, lijkt daarom ook voor Nederland alleszins gewenst, zo oordeelden deze leden.

De raamovereenkomst, die als bijlage bij de memorie van antwoord is afgedrukt, doet daarbij de nodige vragen rijzen. Zo wordt het in artikel 3 aan de SDU toegestaan het produceren en/of uitgeven van de

Officiële Publikaties aan derden uit te besteden, «tenzij de in acht te nemen geheimhouding zich tegen uitbesteding verzet of de Staat uitdrukkelijk tevoren aan de SDU heeft kenbaar gemaakt dat uitbesteding niet is toegestaan». De genoemde leden vroegen de regering of, en zo ja voor welke publikaties deze beperkende bepalingen zullen gelden.

Ten aanzien van artikel 7, waarin de Staat zich het recht voorbehoudt om «indien en zo lang er sprake is van productie-onderbreking, ook als gevolg van overmacht, waardoor de tijdige nakoming van de verplichtingen niet langer is gewaarborgd» opdrachten door derden of in eigen beheer te laten uitvoeren, vroegen deze leden welke specifieke noodvoorzieningen de regering hiervoor denkt te zullen treffen, zodat een en ander zondig geëffectueerd kan worden. Tenslotte vroegen zij naar de stand van zaken met betrekking tot de inhoud en de datum waarop de separate deelovereenkomsten, waarvan sprake is in artikel 8 zullen worden gesloten. Zij achtten het gewenst dat de tekst daarvan spoedig aan de Kamer wordt toegezonden.

De memorie van antwoord vermeldt ook, dat de andere soorten drukwerk ter zake waarvan geheimhouding geboden is, niet onder de genoemde raamovereenkomst zullen vallen, maar dat «van geval tot geval (...) in het desbetreffende contract in geheimhouding (zal) moeten worden voorzien». De genoemde leden achtten dit een omslachtige gang van zaken, waardoor een goed toezicht door de overheid op het naleven van de geheimhouding belemmerd wordt. Met het oog daarop achtten zij het gewenst dat het genoemde drukwerk door een zo beperkt mogelijk aantal organisaties vervaardigd wordt.

h. De Raad van Advies en van Toezicht en de Raad van Commissarissen

De leden van de P.v.d.A.-fractie verzochten te worden ingelicht over de voortgang inzake het aanzoeken van de andere commissarissen voor de N.V. SDU.

i. Situatieschets SDU

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen of er bezwaren bestaan tegen het verschaffen van een overzicht van de positieve en negatieve kwalificaties over het imago van de SDU die een extern bureau aangetroffen heeft.

Deze leden toonden zich ingenomen met de reorganisaties die blijkens de memorie van antwoord gaande zijn bij de SDU. Zij steunden met nadruk de produktiegerichte structuur, die niet alleen de genoemde voordelen heeft, maar ook inzicht biedt in de kostprijsverhoudingen en in de persoonlijke verantwoordelijkheden dienaangaande en die mitsdien het commerciële besef kan bevorderen, hetgeen van essentiële betekenis is voor de overgang naar een commercieel werkend bedrijf. Deze leden vroegen, op welke grond de vormgeving als een «profit centre» aangemerkt wordt.

De leden van de V.V.D.-fractie herinnerden aan de zwakke punten in de SDU-organisatie, te weten: onderbezetting van hogere functies en de beperkt ontwikkelde commerciële, acquisitie en informatieve functie. Deze leden nodigden de regering uit concreet aan te geven hoeveel account-managers en andere commerciële medewerkers, alsmede informatie-functionarissen nog gevraagd worden. Tevens waren zij benieuwd of het topmanagement door externe deskundigen is doorgelicht en hoe het advies terzake luidt.

2. De financiële positie van de SDU

a. Algemeen

De leden van de C.D.A.-fractie zouden graag een nadere toelichting krijgen op het feit dat de waarde van de vaste activa in het economisch

verkeer f 20 miljoen lager blijkt te zijn dan de boekwaarde. Heeft de SDU in het verleden een afschrijvingsbeleid gevoerd dat niet in overeenstemming was met algemeen aanvaarde bedrijfseconomische maatstaven? Zo ja, waren de kostprijzen dan in het verleden te laag berekend? Heeft dit dan niet toch de concurrentieverhoudingen vertekend? Betekent dit nu dat de Staat geconfronteerd wordt met een verlies dat al eerder gerealiseerd had moeten worden? Zijn er nog andere elementen in de kostprijsberekening waar bedrijfseconomische maatstaven onvoldoende zijn toegepast?

De leden van de P.v.d.A.-fractie zouden inzake de kapitalisatie een nadere onderbouwing van de verdeling over aandelenkapitaal, reserves en vreemd kapitaal op prijs stellen. Waarop is de reserve van 30 mln. gebaseerd en is die inclusief de egalisatierekeningen van 8 mln.? Acht de regering deze reserve toereikend? En wat zijn de fiscale implicaties van de voorgestelde kapitalisatie?

In de openingsbalans, zo vervolgden deze leden, is een bedrag van 45 mln. voor voorziening en lening opgenomen. Zien deze leden het goed dan is daarin 25 mln. voor de voorziening begrepen. Is dat juist en kan nader worden aangegeven waarop dit bedrag is gebaseerd? Met betrekking tot de lening zouden zij graag vernemen onder welke voorwaarden die verstrekt zal worden. Het was deze leden voorts opgevallen, dat het kabinet niet ingaat op de liquiditeitspositie. Wordt die toereikend geacht?

Een volgende onduidelijkheid betreft de aansluiting tussen de commerciële en de fiscale balansen. In de schriftelijke stukken is dit aspect tot nu toe onderbelicht gebleven. Ook op dit punt stelden deze leden een nadere uiteenzetting op prijs. Zo was het hun bij voorbeeld niet duidelijk of de commerciële afwaardering van de vaste activa ook gevolgen heeft voor de fiscale waardering.

Het kwam leden van de P.v.d.A.-fractie voorts niet onwaarschijnlijk voor, dat de fiscale eindbalans op onderdelen van de openingsbalans afwijkt, alleen al omdat voorzien wordt dat niet alle bedrijfsmiddelen worden overgedragen. Voor deze bedrijfsmiddelen geldt, zoals de memorie van toelichting terecht aangeeft, dat fiscale afrekening zal dienen plaats te vinden over de eventueel in deze bedrijfsmiddelen begrepen stille reserves.

Wat is de omvang van die afrekening en ten laste van wie komt ze, zo vroegen zij. Het niet op elkaar aansluiten van de fiscale begin- en eindbalans kan, zo vervolgden deze leden, ook directe consequenties voor de commerciële balansen hebben.

Een en ander is mede afhankelijk van de vraag ten laste van wie de fiscale afrekening komt. Ook dit aspect zagen zij in de beantwoording graag betrokken. Kan verder aangegeven worden of in het vreemde vermogen op korte termijn ook de belastinglatenties begrepen zijn? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat is daarvan de omvang? Bij deze leden was voorts de vraag gerezen voor wiens rekening eventuele nadere aanslagen respectievelijk navorderingen van de fiscus komen? Is dat de nieuwe onderneming of de Staat?

Wat de algemene aspecten van de fiscale begeleiding en behandeling van privatiseringsprojecten betreft, verwezen deze leden naar de nu door de Kamer in behandeling genomen nota BTW en privatisering. Anders dan die titel doet veronderstellen is daarin een min of meer uitputtende analyse van mogelijke fiscale gevolgen van privatisering opgenomen en worden op een aantal onderdelen beleidssuggesties gedaan. Naar het deze leden voorkomt is de behandeling van deze nota dan ook het aangewezen moment om op de algemene beleidsaspecten in te gaan.

Ten aanzien van het opstellen van de indicatieve balans ultimo 1987 en de openingsbalans op 1 januari 1988, vroegen de leden van de V.V.D.-fractie of deze het waarmerk dragen van een externe accountant?

b. Perspectieven

De leden van de C.D.A.-fractie toonden zich opnieuw gefrappeerd door het resultatenoverzicht over 1986. Kort samengevat toont dit overzicht, bij een omzetsijging van 3%, een verbetering van het resultaat met 55%. Als belangrijkste oorzaak van deze verbetering signaleerden deze leden de drastische vermindering van de personeelskosten die overigens al in 1985 in gang was gezet. Deze leden wensten hierop terug te komen in hun bespreking van de paragraaf Personele gevolgen.

De leden van de V.V.D.-fractie constateerden dat de regering op bladz. 22 betoogt op welke gronden zij verwacht dat de omzet- en kostenontwikkeling gunstig zal zijn. Dit betoog heeft de leden van de V.V.D.-fractie nog niet (volledig) kunnen overtuigen.

Ten aanzien van de omzet stelden zij vast, dat nergens wordt aangetoond dat de omzet zich gunstig ontwikkelt. Is de constatering dat er wel klanten weglopen, maar dat er (nog) geen nieuwe bijkomen juist? Waarom beantwoordde de regering de onderstaande vragen van de leden van de V.V.D.-fractie uit het voorlopig verslag niet?

– Hoeveel en wat voor klanten hebben zich gedurende de laatste drie jaar van de SDU afgewend en waarom? Welke orders vielen in die periode weg en wat betekende dat voor de omzet?

– Welke nieuwe klanten heeft de SDU de afgelopen 3 jaren verworven en met welke financiële consequenties? Wat waren dit voor soort opdrachten?

Het viel de leden van de V.V.D.-fractie op, dat onderbouwing van de zogenaamde sterke zijden van de SDU ontbrak. Ten einde hun twijfel daarover weg te nemen, stelden zij de volgende vragen:

– Hoe zien de meest recente omzet- en winst- c.q. verliescijfers er uit van de hoogwaardige kettingformulieren, zet-intensief drukwerk en security drukwerk?

– Op welke wijze is de marktstrategie van de drukkerij tot stand gekomen en welk marketingbureau heeft hierbij een rol gespeeld?

– Hoe zal de SDU-uitgeverij een omzetgroei realiseren?

De SDU-uitgeverij trad onlangs via gerichte reclame naar «buiten» met ondermeer de acties: «Maak het Koninkrijk compleet» (serie De Jong) en de «Wetenschappelijke Atlas van Nederland». Welke omzet- en winstresultaten leverden beide acties tot op heden op?

Voorts waren de leden van de V.V.D.-fractie benieuwd naar de omzetverwachtingen van het profitcentre Vormgeving en de gronden waarop deze verwachtingen zijn gebaseerd.

Met betrekking tot de kosten stelden de leden van de V.V.D.-fractie vast, dat ondanks de f 25 miljoen Rijksvoorziening, de loonkosten (waarschijnlijk) belangrijk hoger zullen uitkomen dan de tabel op bladzijde 23 weergeeft.

De leden van de V.V.D.-fractie wensten graag te vernemen over hoeveel jaren na verzelfstandiging het verschil tussen marktconforme en overheidssalariëring ingelopen zal zijn en hoe dan de verdeling van de f 25 miljoen over die jaren luidt.

Gezien recente loonsverhogingen bij de Rijksoverheid en in de grafische bedrijfstak, vroegen de leden van de V.V.D.-fractie nog het volgende:

– Hoe hoog zijn de totale loonkosten (op jaarbasis) in de eerste 5 jaren na verzelfstandiging?

– Hoe luidt de samenstelling (marktconforme loonkosten, inkomensgarantie etc.) van bovenbedoelde totale loonkosten?

– Hoe hoog zijn de totale loonkosten over het jaar 1987?

Impliceert de opmerking: «In de grafische CAO's wordt per functieniveau een minimum bedrag voorgeschreven», dat de SDU salarisschalen zonder

maximumbedragen gaat hanteren? Zo ja, hoe zal het bedrijf dan de loonkosten in de hand houden?

De leden van de V.V.D.-fractie constateerden dat er rekening mee gehouden dient te worden dat de N.V. SDU de wachtgeldlasten volledig zelf zal moeten dragen. In dit verband vroegen zij naar de hoogte van de voorziening daarvoor in de openingsbalans.

De leden van de V.V.D.-fractie wensten tevens gaarne een antwoord op de volgende vragen:

- Hoeveel wachtgelders zijn er naar verwachting op de zelfstandigheidsdatum?
- Hoe hoog zullen de wachtgeldlasten zijn (schatting van totale lasten en schatting van lasten per jaar: 1988, 1989, 1990, 1991, 1992 etc.)?
- In geval de N.V. SDU de totale wachtgeldlasten zou moeten dragen, zonder dat daarvoor een voorziening wordt getroffen in de openingsbalans, wat zijn dan de effecten op de resultatenrekening en op langere termijn voor de financiële positie van de N.V. SDU?

Naast hogere loonkosten in vergelijking met andere particuliere grafische en uitgeverijbedrijven, krijgt de SDU ook te maken met hoge onderhoudskosten. De leden van de V.V.D.-fractie stelden in dit verband de volgende vragen:

- in hoeverre wijken de relatief hoge onderhoudskosten, welke eigen zijn aan de gebouwen, af van de zgn. KVGGO-normen?
- is de regering bereid een externe accountant te laten bezien hoe hoog een eventuele voorziening terzake op de openingsbalans moet zijn?

De regering wijst dus voorshands de gedachte van de hand om de SDU te verkopen in plaats van te verzelfstandigen.

Zij gebruikt daarvoor een puur financieel argument: «Naar haar oordeel brengt het bedrijf nu bij verkoop minder op dan later wanneer het zijn winstgevendheid heeft bewezen».

Kan de regering nog eens meedelen, zo vroegen de leden van de V.V.D.-fractie, op grond waarvan zij verwacht dat de N.V. SDU in de toekomst daadwerkelijk aantrekkelijk zal zijn voor kopers? En wel zodanig aantrekkelijk dat haar toekomstige verkoopwaarde, uitgedrukt in de contante waarde, huidige verkoopwaarde overtreft?

Blijkens de memorie van antwoord heeft de regering vertrouwen in de toekomst van het bedrijf. Maar waarom, zo vroegen de leden van de V.V.D.-fractie, gaat dat vertrouwen niet zover, dat de Staat een toezegging voor een aantal jaren – bij voorbeeld de eerste 5 jaren na de verzelfstandigingsdatum – doet terzake van de afdekking van eventuele verliezen? Stel, dat die verliezen zich onverhoopt toch zouden voordoen: wat dan?

Moeten de leden van de V.V.D.-fractie hieruit afleiden dat bij verliezen van de N.V. SDU de werkgelegenheid van een niet onbelangrijk aantal ex-ambtenaren op de «tocht» komt te staan?

3. Personele gevolgen

a. Algemeen

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen naar de stand van zaken in het overleg met de Bijzondere Commissie.

Ondanks de uitgebreide beantwoording van de vragen inzake de personele gevolgen, legden de leden van de P.v.d.A.-fractie er veel nadruk op dat het personeel nimmer het sluitstuk zou mogen worden van een verzelfstandiging; zij stelden het op prijs dat de regering dit ook expliciet uitspreekt.

De verwijzing naar artikel 5, met name de leden 4 en 5, is inderdaad op zijn plaats, maar zou nog meer inhoud krijgen indien artikel 11 van deze

wet in overeenstemming zou worden gebracht met de bepaling in de Personeelswet Postbank N.V.

Een amendement van de leden Alders en Kombrink (kamerstuk 18347, nr. 9) is door de regering destijds overgenomen, waardoor de inwerking-treding van de wet afhankelijk werd gemaakt van het bereiken van de overeenstemming met de vertegenwoordigers van het personeel over de arbeidsvoorwaarden. De leden van de P.v.d.A.-fractie waren van mening dat het noodzakelijk is om artikel 11 in die zin te wijzigen, waarmee de expliciete uitspraak dat het personeel geen sluitstuk zal zijn van de verzelfstandiging extra inhoud krijgt.

Dit laatste is te meer nodig, gelet op de mededeling dat in het overleg met het personeel voortgang is geboekt, maar dat dit nog niet op alle punten heeft geleid tot voor beide partijen aanvaardbare resultaten. De leden van de P.v.d.A.-fractie achtten het vereist, dat bij de behandeling van de onderhavige voorstellen, het definitieve resultaat van het overleg voorhanden is. Dat laatste maakt het mogelijk om de materiële betekenis van de bepalingen te kunnen doorgronden.

De regering deelt mee, zo stelden de leden van de V.V.D.-fractie vast, dat er ten aanzien van het overleg over de sociale aspecten van de verzelfstandiging voortgang is geboekt, maar dat het overleg nog niet op alle punten voor beide partijen heeft geleid tot aanvaardbare resultaten. Naar aanleiding van het vorenstaande nodigden de leden van de V.V.D.-fractie de regering uit de volgende vragen te beantwoorden:

- op welke punten is voortgang geboekt?
- indien er geen budgettaire problemen bestaan, waarom zijn beide partijen het dan nog niet met elkaar eens, en welke knelpunten liggen er dan?
- wanneer kan de Tweede Kamer de concrete uitwerking van de overgangsmaatregelen tegemoet zien?

Met enige verbazing hadden de leden van de S.G.P.-fractie kennisge-nomen van het gestelde in de memorie van antwoord over de personele gevolgen. Deze leden concludeerden dat het beginsel van de marktcon-formiteit, tot uitdrukking komend in onder andere een arbeidsvoorwaar-den-regime dat zoveel mogelijk aansluit op dat van de particuliere sector, op gespannen voet staat met het uitgangspunt van deze privatiserings-operatie, dat de arbeidsvoorwaarden in hun geheel niet ongunstiger mogen worden. Juist de woorden «in hun geheel» maken naar de mening van deze leden een ruil mogelijk van voor- en nadelen op het gebied van de arbeidsvoorwaarden tussen SDU-werknemers oude stijl en nieuwe stijl. Als voorbeeld van hoe het niet moet noemden deze leden de regeling betreffende de arbeidsduur in relatie tot de hoogte van het inkomen. Blijkens de memorie van antwoord zal ondanks een overgang op een 36-urige werkweek de netto-inkomensgarantie gehandhaafd blijven. Ontstaat nu niet de situatie, zo vroegen deze leden, dat de ex-ambtenaren een onevenredig voordeel toegeschoven wordt? Wat is er nu redelijker dan dat – in aansluiting op de bestaande praktijk in de grafische sector – de arbeidsduur wordt verkort in ruil voor inkomen?

Deze leden vroegen zich derhalve af of het niet mogelijk was een gelijkwaardig pakket – als geheel – van arbeidsvoorwaarden vast te stellen in plaats van voor elk afzonderlijk onderdeel van de arbeidsvoorwaarden een specifieke (overgangs)regeling te treffen.

Ten slotte vroegen deze leden wanneer het kabinet met een wetsvoorstel zal komen dat het mogelijk maakt dat geprivatiseerde overheidsdiensten structureel in het Abp blijven.

b. Schets van de overgangsproblemen

De leden van de P.v.d.A.-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van de beschouwingen inzake de pensioenvoorziening.

Deze leden hadden kennis genomen van de mededeling dat een nota van wijziging wordt aangekondigd om te bepalen dat niet zonder meer aansluiting bij de PGB plaats vindt. Deze leden konden daarmee instemmen, mede gelet op het feit dat de stelsels niet op elkaar aansluiten. Het eindloonstelsel van het Abp sluit aan bij de voorkeur van regering en Kamer inzake een wenselijk pensioenstelsel (zie de nota Pensioenbreuk). De leden van de P.v.d.A.-fractie hadden kennis genomen van het feit dat het bestuur van de PGB vrijstelling kan verlenen als een bedrijf een eigen pensioenvoorziening heeft die ten minste gelijkwaardig is aan de grafische pensioenvoorziening. Deze leden zouden het op prijs stellen te vernemen of over de vraag of vrijstelling in dit geval gegeven zou kunnen worden als overleg heeft plaatsgevonden met het bestuur van de PGB. Mocht dit niet het geval zijn, dan zouden deze leden het op prijs stellen indien dit alsnog zou gebeuren.

De leden van de P.v.d.A.-fractie leiden uit de beantwoording af dat de regering de mogelijkheid aanwezig acht om – zolang de noodzakelijke wetswijziging van de Abp-wet inzake de pensioenvoorziening van niet-ambtelijke bedrijven en instellingen nog niet gerealiseerd is – via een overgangsregeling hierin te voorzien. Mede gelet op het gestelde, dat de huidige regelgeving het niet mogelijk maakt dat het personeel van de zelfstandige SDU bij het Abp blijft, vroegen deze leden zich af of de overgangsregeling toch niet gevonden zou kunnen worden in artikel B3.

De leden van de P.v.d.A.-fractie zouden het op prijs stellen om geïnformeerd te worden over de wijze waarop de medewerkers van de SDU in ieder geval de overheidsjaren zullen meekrijgen voor de bepaling van de VUT-rechten. Betekent dit nu dat de gereserveerde middelen uit het Abp worden overgedragen aan de NV SDU, of blijven er aanspraken op voorzieningen bij het Abp?

Het wordt door de regering wenselijk noch noodzakelijk geoordeeld het Algemeen Sociaal Fonds en het Spaarloonfonds op de NV SDU van toepassing te verklaren. Een nadere toelichting stelden de leden van de P.v.d.A.-fractie op prijs, mede gelet op de summier toelichting terzake in de memorie van antwoord.

c. Uitgangspunten voor de overgangsregelingen

De leden van de C.D.A.-fractie merkten op dat blz. 30 van de memorie van antwoord sprake is van recente besluitvorming in de ministerraad over de mogelijkheid dat geprivatiseerde instellingen tijdelijk of structureel in het Abp blijven.

Betreft dit een principebesluit of een wetsvoorstel? Kan hierover iets meer meegedeeld worden? In welk stadium bevindt zich de hier gesignaleerde wetswijziging? De leden van de C.D.A.-fractie constateerden in deze paragraaf verscheidene kostenverhogende factoren. Zij vroegen of de bewindsvrouw die kon kwantificeren met betrekking tot hun invloed op het bedrijfsresultaat. Het bevreemde deze leden dat er in deze paragraaf herhaaldelijk gesproken wordt over een komende nota van wijziging, waarin niet van belang ontblote personele kwesties geregeld moeten worden. Waren deze kwesties niet eerder onderkend? Zo ja, zijn ze dan pas opgekomen in het overleg met de Bijzondere Commissie? Zo nee, waarom zijn zij dan niet reeds in het wetsvoorstel geregeld?

De leden van de P.v.d.A.-fractie hadden met instemming kennis genomen van de mededeling dat de garantie van artikel 5, vierde lid zal gelden voor de gehele periode gedurende welke het laatst genoten «ambtelijke» netto-salaris hoger ligt dan het «particuliere» netto-salaris. Deze uitspraak gaat verder dan het moment van overgang en moet dus gezien worden als een nadere aanscherping van het gestelde in artikel 5, lid 4. Waar gesteld wordt dat «Onze minister» nadere regels stelt, kan hier gesproken worden van een eerste invulling. In dit artikel is sprake van

delegatie. Bij delegatie geldt – mede gelet op «Orde in de regelgeving» – het uitgangspunt dat de wet zoveel mogelijk normerend moet zijn voor de gedelegeerde uitwerking. Waar nu reeds deze uitspraak wordt gedaan, zou overwogen kunnen worden dit ook in het betreffende artikel te regelen. De leden van de P.v.d.A.-fractie gaven dit ernstig in overweging.

In het verlengde hiervan merkten deze leden op dat in artikel 5 in de verschillende leden sprake is van delegatie. Nadere regels zullen worden gesteld. Zeker op het punt van de overgang is inmiddels ervaring opgedaan bij de Postbank. De vraag doet zich voor of op grond van deze ervaring inzicht gegeven kan worden in deze nadere uitwerking en of deze ervaringen niet zodanig zijn, dat deze in de wet als zodanig kunnen worden geduid. De leden van de P.v.d.A.-fractie zouden informatie hierover op prijs stellen evenals een reactie op de vraag of nadere invulling in de wet mogelijk is, mede tegen de achtergrond van het regeringsstandpunt inzake «Orde in de regelgeving». (Kamerstuk 20038, nr. 2)

De leden van de V.V.D.-fractie wilden vernemen hoe en met behulp van welke functiewaarderingsmethode een vertaalslag wordt gemaakt voor de ca. 20% functies, die niet herkenbaar in de op de CAO-gebaseerde indeling passen.

Zij wensten geargumenteerd te zien waarom niet wordt gekozen voor één salarisstructuur voor het SDU-concern.

Met betrekking tot de pensioenvoorziening zouden de leden van de V.V.D.-fractie het op prijs stellen te vernemen aan welke totale overdrachts-waarde (pensioen- en VUT-verplichtingen) wordt gedacht bij collectief uittreden uit het Abp.

Hierbij stelden deze leden opnieuw hun niet beantwoorde vraag uit het voorlopig verslag, of het over te dragen vermogen op dezelfde wijze zal worden berekend als bij voorbeeld bij de PTT is geschied.

Ingeval zou worden besloten om in het Abp te blijven, dan vroegen de leden van de V.V.D.-fractie, of het ouderdomspensioen na de verzelfstandigingsdatum berekend zal worden over het laatstverdiende bruto BBRA-salaris bij het Staatsbedrijf of over het marktconforme salaris bij de N.V. SDU.

De leden van de V.V.D.-fractie wensten graag het standpunt van de Bijzondere Commissie ten aanzien van de nota van wijziging inzake Grafische Fondsen (Pensioenfondsen, VUT-regeling, Algemeen Sociaal Fonds en Spaarloonfondsen) te vernemen.

In dit verband vroegen deze leden ook of de passage op blz. 29 van de memorie van antwoord (dat «de overgang op een 36-urige werkweek geen gevolgen voor het netto-inkomensgarantie zal hebben) in feite betekent dat een belangrijke impliciete loonsverbetering wordt ingevoerd?

e. Personeelsbestand

Kan de bewindsvrouw, zo vroegen de leden van de C.D.A.-fractie, een overzicht geven van de redenen voor het ontslag op eigen verzoek van 72 medewerkers en voor het reorganisatie-ontslag van 48 anderen? Hoe is deze ontwikkeling te rijmen met het feit dat er eind 1987 ongeveer 47 mensen minder in dienst waren dan gewenst was? Is er sprake van een ontwikkeling in de houding van het personeel ten opzichte van de verzelfstandiging? Is de ongerustheid verminderd, nu men kennis draagt van de voortgang van de besprekingen met de Bijzondere Commissie?

4. Artikelen

Artikel 7

De leden van de C.D.A.-fractie hadden er kennis van genomen dat de originele bescheiden van een onderdeel van 's Rijks dienst krachtens de

Archiefwet overgebracht dienen te worden naar een openbare archiefbe-
waarplaats. Het was hun echter opgevallen dat dit bij de privatisering van
de PTT anders geregeld was: daar gaat het archief mee naar het gepriva-
tiseerde bedrijf (Kamerstuk 20370, nr. 3, blz. 9). Hoe is dit verschil te
verklaren?

Vertrouwende dat de regering tijdig voor de openbare bekendmaking
op bovenstaande opmerkingen en vragen zal hebben geantwoord acht de
commissie deze hiermee voldoende voorbereid.

De voorzitter van de commissie,
Hennekam

De griffier van de commissie,
Nieuwenhuizen